

טיוטת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה), התשפ"ה-2025 – אישור החלטת ועדת השרים לענייני חקיקה

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י מ :

1. לאשר את החלטת ועדת השרים לענייני חקיקה מס' חק/2032 מיום 30.6.2025 שעניינה אישור טיוטת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה), התשפ"ה-2025, המצורפת.
2. בהתאם לסעיף 81(ג) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת לקצר את תקופת ההנחה ולהקדים את הדיון בהצעת החוק.
3. בהתאם לסעיף 88(ב) לתקנון הכנסת, לבקש מוועדת הכנסת להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת.

דברי הסבר

רקע כללי

כל עסק הפועל בישראל יכול להיות צד לעסקה עם גוף ציבורי, ללא צורך ברישום מקדמי, למעט בעסקאות עם מערכת הביטחון, כאשר הבחינה של התאמת הספק לצרכי הגוף הציבורי נעשית על ידי ועדת המכרזים במסגרת הליך הרכש הספציפי. מצב זה נועד לעודד תחרות ומגוון רחב ככל הניתן של ספקים הנותנים שירותים לממשלה. הנחת המוצא היא שעידוד תחרות וגיוון של ספקים היא ערובה לשמירה על מנהל תקין, וליעילות בעבודת גופים ציבוריים, וכן תנאי הכרחי להפקת תועלת כלכלית מרבית ביחס למשאב הציבורי. בעת אישור התקשרות או בעת עריכת מכרז לוועדות מכרזים סמכות לבחון מגוון רחב של שיקולים ביחס לספקים פוטנציאליים; בין היתר מוסמכת ועדת מכרזים של גוף ציבורי לבחון, בכפוף להוראות הדין, את ניסיון העבר של הספק, את איכות הצעתו, וכן קיומו של עבר פלילי רלוונטי, בכפוף להוראות חוק המידע הפלילי ותקנות השבים, התשע"ט-2019 (להלן – חוק המידע הפלילי), וליתר הוראות הדין.

עולה אם כן שבהתאם למצב המשפטי כיום, ישנה סמכות לפסילת ספקים שיש להם קשר לפשיעה חמורה. למרות האמור, בהתאם לנתונים שהוצגו על ידי משטרת ישראל, קיימת בישראל תופעה של מעורבות ואף השתלטות גורמי פשיעה על מכרזים בתחומים שונים של גופים ציבוריים ובכלל כך בשלטון המקומי ובפרט ביישובי החברה הערבית. בנוסף לכך, בשנים האחרונות זוהתה מעורבות הולכת וגוברת של גורמי פשיעה הן במכרזי תשתיות של מדינת ישראל, והן בתחום המקרקעין.

הצעת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה) התשע"ה-2025 (להלן – החוק) מבקשת לייצר מנגנון אחיד עבור כלל הגופים הציבוריים אשר תפסול ספקים כאמור, וכן יזמים המבקשים להתמודד במכרזי מקרקעין של רמ"י, למעט במקרים של מכרזים לבניה עצמית.

ביום י בכסלו התשע"ה (11 בדצמבר 2024), ובשנית ביום י"ז באייר התשפ"ה (15 במאי 2025) פורסם חוק להערות הציבור. הערות הציבור שהתקבלו תמכו בקידום החוק אולם ציינו את החשש כי המנגנון הקבוע בחוק יהווה חסם בהליכי רכש ומכרזים שהם ממילא סבוכים בטבעם. הערות אלו הוטמעו בתזכיר החוק, כך שהתהליך שנבנה נועד למזער את הפגיעה בהליכי הרכש.

בהמשך למתואר, ונוכח הצורך לקדם את אסדרת המנגנון המתואר בחוק בהקדם האפשרי על מנת לייצר כלים יעילים להתמודד עם תופעת הפשיעה במכרזים של גופים ציבוריים, ישנה חשיבות רבה להצליח לקדם את החוק עוד במהלך המושב הנוכחי, ועל כן מוצע לראות בהחלטת ועדת שרים לענייני חקיקה מיום 30 ביוני 2025 לאשר את הצעת החוק, כהחלטה שהתקבלה על דעת הממשלה ובכך לאפשר הקדמה של הקריאה הראשונה על הצעת החוק, וכן לבקש מוועדת הכנסת, בהתאם לתקנון הכנסת, להקדים את הדיון בהצעת החוק וכן להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת. יודגש כי כל דחייה בתחילת

החוק עלולה ליצור התקשרויות נוספות אשר נמצאות בסיכון לאור מעורבות של גורמי פשיעה.

נתונים כלכליים והשפעה על משק המדינה

אין.

תקציב

אין.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם ותקציב

להצעת החוק יש עלות תקציבית, אולם כלל המשאבים הנדרשים ליישום הצעת החוק יוקצו מתוך מסגרת התקציב של משטרת ישראל לשנת 2025.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

אין.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטת ממשלה 549 מיום 24 באוקטובר 2021 בנושא התוכנית לטיפול בפשיעה והאלימות בחברה הערבית

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצורפת חוות דעתו של היועץ המשפטי של משרד האוצר.

סיווגים

סיווג ראשי: 07 חקיקה ממשלתית

סיווג משני: 06 פורמאלי

מגיש: שר האוצר

ד' בתמוז התשפ"ה
30 ביוני 2025

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה

הצעת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה) התשע"ה-2025 - הסמכת ועדת שרים לענייני חקיקה.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים

כל עסק הפועל בישראל יכול להיות צד לעסקה עם גוף ציבורי, ללא צורך ברישום מקדמי, למעט בעסקאות עם מערכת הביטחון. מצב זה נועד לעודד תחרות ומגוון רחב ככל הניתן של ספקים הנותנים שירותים לממשלה. הנחת המוצא היא שעידוד תחרות וגיוון של ספקים היא ערובה לשמירה על מנהל תקין, ולעילות בעבודת גופים ציבוריים, וכן תנאי הכרחי להפקת תועלת כלכלית מרבית ביחס למשאב הציבורי. לצד היכולת להתמודד במכרזים של הממשלה קבעה הפסיקה במספר רב של הזדמנויות כי אין זכות מוקנית להתקשר עם גופים ציבוריים (6464/03 לשכת שמאי המקרקעין בישראל נ' משרד המשפטים, אגף שומת מקרקעין, פ"ד נח(3) 293 (2004); ע"מ 1338/21 חנן אום אלפחם, חברה למתן שירותי בית ורווחה בע"מ נ' משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים (נבו 6.10.2021) ועוד).

בהתאם להוראות חוק עסקאות גופים ציבוריים, התשל"ו-1976, חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 והתקנות שהותקנו מכוחו, ועבור רשויות מקומיות ועיריות תקנות העיריות (מכרזים), תשמ"ח-1987 ופקודת העיריות [נוסח חדש], הבחינה של התאמת ספק לצרכי גוף ציבורי מסוים נעשית על ידי ועדת המכרזים של אותו הגוף במסגרת הליך רכש ספציפי. בין היתר מוסמכת ועדת מכרזים של גוף ציבורי לבחון, בכפוף להוראות הדין, את ניסיון העבר של הספק, את איכות הצעתו, וכן קיומו של עבר פלילי רלוונטי, בכפוף להוראות חוק המידע הפלילי ותקנות השבים, התשע"ט-2019 (להלן – חוק המידע הפלילי), וליתר הוראות הדין.

בהקשר זה יוער כי מזה שנים רבות, שהפסיקה מכירה וקובעת באופן מפורש, כי בעת עריכת מכרז רשאית, ולעיתים אף מחויבת המדינה, להביא בחשבון שיקולים המצביעים על אמינות המציע ובכלל זאת, חשדות למעורבות בעניינים פליליים או עבר פלילי. ראו לעניין זה, ע"א 8189/11 דיין נ' מפעל הפיס שם נקבע, כי **"חשדות חמורים לפגיעה בטוהר המידות הנחקרים בידי המשטרה הם שיקול רלוונטי שהרשות המינהלית רשאית לשקול, ולא אחת אף מחויבת לשקול, בבואה להתקשר עם אדם או תאגיד"** וכן כי **"עברו הפלילי של מועמד לעבודה או מתמודד במכרז הוא שיקול רלוונטי, וכך גם חקירות תלויות ועומדות נגדו"** (ע"א 8189/11 דיין נ' מפעל הפיס (נבו 21.2.2013), עמ' 10, 15 ו-18). ראו עוד לעניין זה בע"מ 3597/20 ארבע איי התפלה בע"מ נ' משרד האוצר (נבו 18.8.2020), שם נקבע כי אמינותו ומעורבותו של מציע בפעילות הפוגעת בטוהר המידות, הם שיקולים רלוונטיים במסגרת מכלול השיקולים הנכללים ע"י ועדת המכרזים (פסקה 28 בעמ' 18). כך גם בעת"מ (מינהלים ת"א) 25398-06-23 רושורש מ.פ. בניין ופיתוח בע"מ נ' משרד הביטחון (נבו 17.7.2023), שם נקבע כי במסגרת הדין הקיים ניתן וראוי להתחשב במידע מודיעיני הקשור לעניינים פליליים כאינדיקציה לשלילת האפשרות של ספק להשתתף במכרז מטעם משרד הביטחון (פסקאות 48-50 בעמ' 9-10).

ודוק: אך לאחרונה, התייחס בית המשפט הנכבד לנושא במסגרת פסק דינו בעת"מ 38403-03-25 חורי אברהים ובניו תשתיות ופיתוח בע"מ נ' משטרת ישראל (פורסם בנבו 22.5.2025) וקבע כי

"יהדין הקיים בתקנות המכרזים, בתקנון, בנוהל ובפסיקה, מאפשר את השימוש החריג בראיות מנהליות וחומר מודיעיני חסוי" (פסקה 86 בעמוד 18 לפסק הדין). בית המשפט בפסק דינו זה הכיר בחשיבות האינטרס הציבורי המובהק העומד בבסיס פעולות המדינה, במישורים השונים, כנגד התופעה החמורה של חדירת פשיעה מאורגנת למכרזי המדינה.

זאת ועוד: זכותה, שלא לומר, חובתה של המדינה להתחשב במידע מודיעיני על פעילות עבריינית מקבל ביטוי גם בחקיקה הקיימת: תקנה 22 לתקנות חובת המכרזים, תשנ"ג-1993 (להלן – תקנות חובת המכרזים), קובעת את אמינותו של המציע כחלק מאמות המידה לבחירת הצעה במכרז.

יחד עם זאת, הגם שהדין הקיים מאפשר הכרה במידע מודיעיני על פעילות עבריינית לשם פסילת ספק מהשתתפות במכרז, נשמעו כבר מספר קריאות בפסיקות בתי המשפט לגבש הסדר סטטוטורי מובנה לעניין זה. כך, בעניין ע"מ 4331/21 שפיר קריית המודיעין בע"מ נ' מד"י (פורסם בנבו 23.11.2021), קבע בית המשפט כי הגם ש"על פי המצב המשפטי הקיים, פסילת מציע מלהשתתף במכרזים ציבוריים בשל שיקול טוהר המידות אפשרית אומנם, ואולם יש לצמצמה למקרים חריגים שבחריגים..." בית המשפט מנה בפסק דינו את הטעמים לצמצום זה וביניהם **"העדר הסדר חקיקתי מובנה לעניין פסילת מציעים מהשתתפות במכרזים ציבוריים מחמת התנהלות המנוגדת לטוהר המידות"**. בית המשפט סיכם וקבע: "יטוב יעשה המחוקק (או מחוקק המשנה) אם ייתן דעתו עליה, ויגבש הסדר סטטוטורי מתאים. כך במיוחד, ככל שהדבר נוגע לשאלה שעמדה במרכז הטיעון שעמד לפנינו: האם, ובאילו תנאים, יש לקבוע כלל פסילה ביחס להשתתפות מציעים במכרזים ציבוריים" (הנמקתו של כבוד השופט גרוסקוף בעמ' 25 לפסק הדין). לעניין זה ראו גם ע"מ (מינהליים ת"א) 25398-06-23 רושורש מ.פ. בניין ופיתוח בע"מ נ' משרד הביטחון (נבו 17.7.2023), שם נשמעו דברים דומים.

עולה אם כן שבהתאם למצב המשפטי כיום, קיימת סמכות לפסילת ספקים שיש להם קשר לפשיעה חמורה, ושבחינה זאת נעשית על ידי ועדת המכרזים של גופים ציבוריים שונים, בהתאם להוראות הדין הספציפיות. למרות האמור, בהתאם לנתונים שהוצגו על ידי משטרת ישראל, קיימת בישראל תופעה של מעורבות ואף השתלטות גורמי פשיעה על מכרזים בתחומים שונים של גופים ציבוריים ובכלל כך בשלטון המקומי ובפרט ביישובי החברה הערבית. בנוסף לכך, ישנה דרישה שעלתה בפסיקה השונה להסדיר את התהליך האמור ביחס למידע בעל אופי מודיעיני.

הצעת החוק מיישמת את דרישת הפסיקה, ויוצרת פרוצדורה סדורה לכך, וכן קובעת מי הגורם המנהלי שיקבל את ההחלטה על איסור התקשרויות עם גוף בעל קשרים לגורמי פשיעה. בהקשר זה יצוין כי הגורם המנהלי שיהיה מוסמך לעניין זה יהיה החשב הכללי במשרד האוצר וזאת בהלימה עם האחריות הקבועה לחשב הכללי בתקנות חובת המכרזים על הרכש הממשלתי, ולמומחיות הקיים באגף זה בניהול הרכש של גופי הממשלה. יודגש, כי אחת ממטרות הצעת החוק היא שהגוף אשר יבחן וישקול מידע בעל אופי אכיפתי-מודיעיני יפתח מומחיות בכך ויידע לתת את המשקל הראוי למידע זה.

בנוסף מוצעים הסדרים פרטניים ביחס להפסקת התקשרויות עם ספק בשל העובדה שהספק נמצא כבעל קשרים ארגוני פשיעה ושיקול הדעת שיימסר לעניין זה לוועדות המכרזים של הגופים הציבוריים עליהם מוצע להחיל את הצעת החוק. הסדרים אלו מבוססים על החלטות המתקבלות כיום במקרים שבהם נמצא כי ספק הוא בעל עבר פלילי. במקרים כאמור בהם גוף ציבורי מסיים התקשרויות עם ספק באופן חד צדדי, בהתאם להוראות ההסכם (אם יש בהסכם סעיף הפסקת

התקשרות מתאים), או מכוח הלכות כלליות במשפט המנהלי. החוק קובע כי במקרה כאמור ספק לא יהיה זכאי לפיצויים מעבר לפיצויי השבה, וזאת נוכח ההלכות הקובעות כי גוף ציבורי לא יתקשר עם ספק בעל עבר פלילי, ולכך שאין לספק הסתמכות לגיטימית לקיום קשרים כאמור, בזמן שהוא מצוי בהתקשרות עם המדינה.

לאור האמור, החוק חל אף על התקשרויות שהחלו טרם חקיקת החוק, וזאת נוכח כך שהחוק אינו משנה את המצב החוקי הנוהג כיום.

העבודה על הצעת החוק נעשתה באופן יסודי בצוותים בין משרדיים עם נציגים של גופי אכיפה, משרדי מטה, ונציגים של הייעוץ המשפטי לממשלה במהלך השנה וחצי האחרונות, ואף כלל שני הליכי פרסום של החוק להערות הציבור.

בהמשך למתואר, ונוכח הצורך לקדם את אסדרת המנגנון המתואר בחוק בהקדם האפשרי על מנת לייצר כלים יעילים להתמודד עם תופעת הפשיעה במכרזים של גופים ציבוריים, ישנה חשיבות רבה להצליח לקדם את החוק עוד במהלך המושב הנוכחי, ועל כן מוצע לראות בהחלטת ועדת שרים לענייני חקיקה מיום 30 ביוני 2025 לאשר את הצעת החוק, כהחלטה שהתקבלה על דעת הממשלה ובכך לאפשר הקדמה של הקריאה הראשונה על הצעת החוק, וכן לבקש מוועדת הכנסת, בהתאם לתקנון הכנסת, להקדים את הדיון בהצעת החוק וכן להתיר את הקריאה השנייה בהצעת החוק ביום הנחתה על שולחן הכנסת. יודגש כי כל דחייה בחקיקת החוק עלולה ליצור התקשרויות נוספות אשר נמצאות בסיכון לאור מעורבות של גורמי פשיעה.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

לא רלוונטי.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם:

לא רלוונטי.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

בכפוף לכל האמור, אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.



חתימה

היועץ המשפטי של משרד האוצר

תפקיד

דודי קופל

שם



מזכירות הממשלה

החלטה מספר חק/2032 של ועדת השרים לענייני חקיקה מיום 30.06.2025.

חק/2032. טיוטת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה), התשפ"ה-2025

מ ח ל י ט י ם, לאחר את טיוטת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה), התשפ"ה-2025 המצורפת.

טיוטת חוק

א. שם החוק המוצע

הצעת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה) התשע"ה-2025

ב. מטרת החוק המוצע, הצורך בו, עיקרי הוראותיו והשפעתו על הדין הקיים

הצעת חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה) התשע"ה-2025 (להלן – החוק) מבקשת לייצר מנגנון במשרד האוצר אשר יאפשר פסילה של ספקים מלהיות צד להתקשרות עם גופים ציבוריים או יזמים מלקחת חלק במכרזי הקצאת מקרקעין (למעט מכרזי בנה ביתך). מנגנון זה נועד להתמודד עם תופעה של מעורבות ארגונית פשיעה בתחומים מסוימים של פעילות גופים ציבוריים.

ג. עיקרי החוק המוצע

בהתאם להוראות חוק עסקאות גופים ציבוריים, התשל"ו-1976, חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 והתקנות שהותקנו מכוחו, ועבור רשויות מקומיות ועיריות תקנות העיריות (מכרזים), תשמ"ח-1987 ופקודת העיריות [נוסח חדש], הבחינה של התאמת ספק לצרכי גוף ציבורי מסוים נעשית על ידי ועדת המכרזים של אותו הגוף במסגרת הליך רכש ספציפי. בין היתר מוסמכת ועדת מכרזים של גוף ציבורי לבחון, בכפוף להוראות הדין, את ניסיון העבר של הספק, את איכות הצעתו, וכן קיומו של עבר פלילי רלוונטי, בכפוף להוראות חוק המידע הפלילי ותקנות השבים, התשע"ט-2019 (להלן – חוק המידע הפלילי), וליתר הוראות הדין.

הגם שהדין הקיים מאפשר הכרה במידע מודיעיני על פעילות עבריינית לשם פסילת ספק מהשתתפות במכרז, נשמעו כבר מספר קריאות בפסיקת בתי המשפט לגבש הסדר סטטוטורי מובנה לעניין זה. כך, בעניין עע"מ 4331/21 שפיר קריית המודיעין בע"מ נ' מד"י (פורסם בנבו 23.11.2021), קבע בית המשפט כי הגם ש- "... על פי המצב המשפטי הקיים, פסילת מציע מלהשתתף במכרזים ציבוריים בשל שיקול טוהר המידות אפשרית אומנם, ואולם יש לצמצמה למקרים חריגים שבחריגים..." בית המשפט מנה בפסק דינו את הטעמים לצמצום זה וביניהם "העדר הסדר חקיקתי מובנה לעניין פסילת מציעים מהשתתפות במכרזים ציבוריים מחמת התנהלות המנוגדת לטוהר המידות". בית המשפט סיכם וקבע: "טוב יעשה המחוקק (או מחוקק המשנה) אם ייתן דעתו עליה, ויגבש הסדר סטטוטורי מתאים. כך במיוחד, ככל שהדבר נוגע לשאלה שעמדה במרכז הטיעון שעמד לפנינו: האם, ובאילו תנאים, יש לקבוע כלל פסילה ביחס להשתתפות מציעים במכרזים ציבוריים" (הנמקתו של כבוד השופט גרוסקוף בעמ' 25 לפסק הדין). לעניין זה ראו גם עת"מ (מינהליים ת"א) 25398-06-23 רושורש מ.פ. בניין ופיתוח בע"מ נ' משרד הביטחון (נבו 17.7.2023), שם נקבעו דברים דומים.

הצעת החוק מיישמת את דרישת הפסיקה, ויוצרת פרוצדורה סדורה לכך, וכן קובעת מי הגורם המנהלי שיקבל את ההחלטה על איסור התקשרויות עם גוף בעל קשרים לגורמי פשיעה. בהקשר זה יצוין כי הגורם המנהלי שיהיה מוסמך לעניין זה יהיה החשב הכללי במשרד האוצר וזאת בהלימה עם האחריות הקבועה לחשב הכללי בתקנות חובת המכרזים על הרכש הממשלתי, ולמומחיות הקיים באגף זה בניהול הרכש של גופי הממשלה. יודגש, כי אחת ממטרות הצעת החוק היא שהגוף אשר יבחן וישקול מידע בעל אופי אכיפתי-מודיעיני יפתח מומחיות בכך ויידע לתת את המשקל

הראוי למידע זה.

בנוסף מוצעים הסדרים פרטניים ביחס להפסקת התקשרות עם ספק בשל העובדה שהספק נמצא כבעל קשרים ארגוני פשיעה ושיקול הדעת שיימסר לעניין זה לוועדות המכרזים של הגופים הציבוריים עליהם מוצע להחיל את הצעת החוק. הסדרים אלו מבוססים על החלטות המתקבלות כיום במקרים בהם נמצא כי ספק הוא בעל עבר פלילי. במקרים כאמור בהם גוף ציבורי מסיים התקשרות עם ספק באופן חד צדדי, בהתאם להוראות ההסכם (אם יש בהסכם סעיף הפסקת התקשרות מותאים), או מכוח הלכות כלליות במשפט המנהלי. החוק קובע כי ספק במקרה כאמור לא יהיה זכאי לפיצויים מעבר לפיצויי השבה, וזאת נוכח ההלכות הקובעות כי גוף ציבורי לא יתקשר עם ספק בעל עבר פלילי, ולכך שאין לספק הסתכמות לגיטימית לקיום קשרים כאמור, בזמן שהוא מצוי בהתקשרות עם המדינה. לאור האמור, החוק חל אף על התקשרויות שהחלו טרם חקיקת החוק, וזאת נוכח כך שהחוק אינו משנה את המצב החוקי הנוהג כיום.

העבודה על הצעת החוק נעשתה באופן יסודי בצוותים בין משרדיים עם נציגים של גופי אכיפה, משרדי מטה, ונציגים של היעוץ המשפטי לממשלה במהלך השנה וחצי האחרונות, ואף כלל שני הליכי פרסום של החוק להערות הציבור.

ד. השפעת החוק המוצע על חוקים קיימים

החוק מתקן את חוק עסקאות גופים ציבוריים, השת"י-1976, כמפורט לעיל.

ה. השפעת החוק המוצע על התקציב, ועל התקן המנהלי של המשרד היוזם, משרדים אחרים ורשויות אחרות

להצעת החוק יש עלות תקציבית, אולם כלל המשאבים הנדרשים ליישום הצעת החוק יוקצו מתוך מסגרת התקציב של משטרת ישראל לשנת 2025.

ו. הופץ תזכיר ביום י בכסלו התשע"ה (11 בדצמבר 2024), ובשנית ביום י"ז באייר התשפ"ה (15 במאי 2025)

בשני סבבי הפרסום, התקבלו הערות לתזכיר, בעיקר מגופים ציבוריים, אשר לאחר בחינתן, הוטמעו בחלקן.

ז. עמדת המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי) –

ניתן להתקדם להעלאת ההצעה לוועדת שרים לחקיקה, בכפוף להשלמת הטמעת ההערות שעלו, המשך עבודת המטה ביחס להסדרים בעניין המקרקעין ובעניין תחולת ההסדר על משרד הבטחון, המשך עבודת הנסחות ותוך הסכמה כי ככל שיתעוררו מחלוקות מהותיות או שיחולו שינויים מהותיים בנוסח, תוחזר ההצעה לוועדת שרים לחקיקה.

להלן נוסח טיוטת החוק המוצע ודברי הסבר:

מתפרסת בזה טיוטת חוק מטעם משרד האוצר

תזכיר חוק עסקאות גופים ציבוריים (תיקון מס' 12) (איסור התקשרות עם ספק בשל חשש

למעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה) התשע"ה-2025

הוספת סעיף 2ב2

1.

בחוק עסקאות גופים ציבוריים, התשל"ו-1976¹ (להלן – החוק), אחרי סעיף 1ב2 יבוא:

” איסור התקשרות עם 2ב2 (א) בסעיף זה –
ספק שניתנה לגביו
החלטה על איסור
התקשרות

”גוף ציבורי” – כאמור בפסקאות (1) ו-(2) להגדרה
”גוף ציבורי” שבסעיף 1 וכן גוף נתמך
כהגדרתו בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב,
התשמ”ה-21985 ותאגיד בריאות כהגדרתו
בסעיף 21 לחוק האמור;

”הוועדה לבדיקת ספקים” – הוועדה לבדיקת
ספקים כמשמעותה בסעיף קטן (כד);

”החלטה על איסור התקשרות”, של ספק עם גוף
ציבורי- כמשמעותה בסעיף קטן (ב);

”הממונה” – החשב הכללי במשרד האוצר;

מקרקעי ישראל” – כמשמעותם בחוק יסוד:
מקרקעי ישראל;

”ספק משנה מרכזי” – ספק שהתקשר עם ספק אחר
לצורך עסקה למכירת נכס או למתן שירות,
בין גוף ציבורי לספק האחר, שמתקיימים
לגביו כל אלה:

(1) תחום פעילותו הוא תחום
מהתחומים המפורטים בתוספת השנייה;

(2) הוא מוכר נכס או נותן שירות לספק
האחר בתחום ההתקשרות של הספק האחר
עם הגוף הציבורי וכחלק מההתקשרות,
ומתקיים לגביו אחד מאלה:

(א) שווי ההתקשרות בינו לבין
הספק האחר עולה על 500,000
שקלים חדשים ומהווה לפחות 20
אחוזים מהיקף ההתקשרות בין
הגוף הציבורי לספק האחר;

(ב) היקף ההתקשרות בינו לבין
הספק האחר עולה על 20,000,000
שקלים חדשים.

¹ ס”ח התשל”ו, עמ’ 280; התשע”ו, עמ’ 230.
² ס”ח התשמ”ה, עמ’ 60; התשפ”ד, עמ’ 1491.

(ב) לא יתקשר גוף ציבורי עם ספק בעסקה למכירת נכס או למתן שירות, לגוף הציבורי, בתחום מהתחומים המנויים בתוספת השנייה, אם נוכח מי שמייצג את הגוף הציבורי באותה עסקה כי ניתנה לגבי הספק החלטה שלפיה קיימת מניעה לגוף ציבורי להתקשר עם הספק מטעמים של שלום הציבור וביטחונו, בהתאם להוראות סעיף קטן (ג) (בסעיף זה- החלטה על איסור התקשרות).

(ג) החלטה על איסור התקשרות של גוף ציבורי עם ספק תתקבל על ידי הוועדה לבדיקת ספקים, באישור הממונה, לאחר ששוכנעה, על בסיס המלצה בכתב ממשטרת ישראל, כי הספק או גורמים הקשורים לספק מעורבים במעשים העלולים לגרום לפגיעה בשלום הציבור וביטחונו, בהתחשב בשיקולים המפורטים להלן:

(1) מהותו, חומרתו, היקפו ונסיבותיו של המידע המפורט בהמלצה;

(2) חלוף הזמן ממועד ביצוע המעשים המפורטים בהמלצה;

(3) התקשרות של גוף ציבורי עם הספק עלולה להביא להעברת כספים או טובות הנאה אחרות לגורם המעורב בפשיעה חמורה;

(4) ביצוע המעשים על ידי הספק או גורמים הקשורים בספק נובע מהשפעה שלא כדין של גורם המעורב בפשיעה חמורה;

(5) "שמירה על ניהול תקין של התקשרויות ומכרזים של גופים ציבוריים וחגנה עליהם ממעורבות של גורמים המעורבים בפשיעה חמורה";

(6) שמירה על יעילות ושוויון במכרזים של גופים ציבוריים וכן על היעילות הכלכלית בהתקשרויות של גופים ציבוריים.

(ד) בטרם קבלת החלטה לאיסור התקשרות תיתן הוועדה לספק שאליו נוגעת ההחלטה הזדמנות להשמיע את טענותיו; הוועדה תודיע לספק שלגביו ניתנה החלטה כאמור על קבלת ההחלטה; קיימה הוועדה שימוע בעניינו של ספק והחליטה שלא לקבל לגביו החלטה כאמור, תודיע לו על כך.

(ה) החלטה על איסור התקשרות תעמוד בתוקפה לתקופה של שלוש שנים מיום קבלתה, או לתקופה קצרה יותר שתיקבע בהחלטה.

(ו) ספק המבקש להתקשר עם גוף ציבורי בעסקה למכירת נכס או למתן שירות, לגוף הציבורי, בתחום מהתחומים המפורטים בתוספת השנייה, יגיש לממונה בקשה למתן אישור לגוף הציבורי על כך שלא התקבלה לגבי הספק החלטה האוסרת התקשרות.

(ז) התקשר ספק עם ספק משנה מרכזי לצורך עסקה למכירת נכס או למתן שירות כאמור בסעיף קטן (ו), לגוף הציבורי, יגיש גם ספק המשנה המרכזי לממונה בקשה למתן אישור לגוף הציבורי על כך שלא התקבלה לגביו החלטה האוסרת התקשרות.

(ח) פנה ספק או ספק משנה מרכזי בבקשה כאמור בסעיפים קטנים (ו) או (ז) (בסעיף זה - בקשה למתן אישור), ינפיק הממונה למבקש אישור על הגשת הבקשה (בסעיף זה - אסמכתה); הספק יציג לגוף הציבורי שעמו הוא מבקש להתקשר את האסמכתה שהנפיק לו הממונה, ואם התקשר הספק עם ספק משנה מרכזי כאמור בסעיף קטן (ז) - גם את האסמכתה שהנפיק הממונה לספק המשנה המרכזי.

(ט) ספק שיש לו התקשרות עם גוף ציבורי בעסקה למכירת נכס או למתן שירות, או ספק משנה מרכזי של הספק, יפנה לממונה בבקשה למתן אישור בגין כל שנה קלנדארית, בתוך 30 יום מתחילת שנה קלנדארית.

(י) הממונה ישיב לבקשה למתן לאישור בתוך 48 שעות ממועד שהועברה אליו הבקשה.

(יא) מבלי לגרוע מהוראות סעיף קטן (ו) עד (ט), גוף ציבורי יהיה רשאי בתקופת תוקפה של התקשרות עם ספק, בהודעה לספק, לערוך בדיקה מול הממונה על קיומה של מניעה להתקשרות עם ספק או ספק משנה מרכזי של הספק.

(יב) החליטה הוועדה לבדיקת ספקים כי קיימת מניעה להתקשר עם ספק, תעביר את החלטתה לוועדה לאישור ספקים, כמשמעותה בתקנה 10 לתקנות חובת המכרזים (התקשרויות מערכת הבטחון), התשנ"ג-1993 (בסעיף קטן זה - תקנות מערכת הבטחון); היה ספק כאמור ספק מוכר כהגדרתו בתקנות מערכת הבטחון, תגרע הוועדה לאישור ספקים כאמור את הספק מרשימת הספקים המוכרים כמשמעותה בתקנה האמורה.

(יג) הוראות סעיף קטן (ו) עד (ט), (טז), (יט), (כג) לא יחולו לעניין החלטות של משרד הבטחון. לעניין סעיף קטן (טז) וככל שהחליט משרד הביטחון יחליט להפסיק התקשרות, יעמדו לו החובות וההגנות הקבועות בחוק.

(יד) הממונה יפרסם באתר האינטרנט של משרד האוצר נוהל בדבר אופן הפניה של ספקים או גופים ציבוריים אליו לקבלת אסמכתה וכן בקשה למתן אישור באמצעים דיגיטליים, ובכלל כך רשאי הממונה לקבוע כי הפניה אליו תיעשה באמצעות מערכות הגוף הציבורי, וכן לקבוע כללים אחרים להעברת המידע במקרים בהם העברת המידע נעשית במסגרת מכרז שעורך הגוף הציבורי.

(טו) אין בכך שהממונה לא קיבל החלטה לפיה יש איסור להתקשר עם הספק כדי לגרוע מסמכות הגוף הציבורי לפסול את אותו הספק בשל כל עילה אחרת לפי דין, ובכלל כך בשל עבר פלילי או ניסיון עבר, וזאת בכפוף להוראות הדין, ובפרט חוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019.

(טז) נוכח גוף ציבורי במהלך תקופת התקשרות עם ספק כי יש איסור להתקשר עם ספק או עם ספק משנה מרכזי של הספק, יפסיק הגוף הציבורי את ההתקשרות עם הספק בהקדם האפשרי בתוך תקופה שעליה יחליט אלא אם כן החליט הגוף הציבורי, מנימוקים שיירשמו, כי מתקיימות נסיבות חריגות, בהתאם לשיקולים המפורטים בסעיף קטן (טז); הפסקת ההתקשרות לפי סעיף זה לא תיחשב הפרת חוזה ולא תניב סעדים לפי חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970 למעט סעד לפי סעיף 9 לחוק, ובכפוף לסעיף 2 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, התשל"ט-1979³ (להלן – חוק עשיית עושר ולא במשפט), אך לא יהיה בה כדי לגרוע מכל סעד שעומד לזכות הגוף הציבורי לפי דין או הסכם.

(יז) הוראות סעיף קטן (יב) עד (טז) יחולו על התקשרות להקצאת מקרקעי ישראל, בשינויים המחויבים, וזאת רק במהלך תקופת הבנייה שהוגדרה בהתקשרות מול הספק ובכלל זה הארכת תקופה כאמור שאושרה על ידי רשות מקרקעי ישראל.

(יח) השיקולים שיישקלו בהחלטה כאמור בסעיף קטן (יד), יהיו אלו:

(1) החשש לפגיעה אפשרית בהתקשרות, כתוצאה מהזיקה בין הספק לגורמי פשיעה;

(2) החשש לפגיעה במנהל ציבורי תקין ובאינטרסים ציבוריים, כתוצאה מהמשך ההתקשרות;

(3) הפגיעה בתפקוד הגוף הציבורי וביכולתו לבצע את תפקידו, לשמר שירות תקין לאזרח כתוצאה מהפסקת ההתקשרות, וכן העלויות והנזקים שייגרמו לגוף הציבורי, ולעניין הקצאת מקרקעין, גם לצד שלישי שהתקשר בתום לב עם הספק, כתוצאה מהפסקת ההתקשרות.

³ ס"ח התשל"ט, עמ' 41.

(יט) גוף ציבורי שהחליט שלא להפסיק התקשרות עם ספק כאמור בסעיף קטן (טז) או החליט להפסיק את ההתקשרות בפרק זמן שעולה על שישה חודשים, יעביר את החלטתו לוועדה לבדיקת ספקים בסמוך לקבלת ההחלטה; הוועדה לבדיקת ספקים תהיה רשאית לבחון את החלטת הגוף הציבורי בהתאם לשיקולים כאמור בסעיף קטן (טז) ותהיה רשאית להורות לגוף הציבורי לבחון את החלטתו מחדש או להפסיק את ההתקשרות בתוך פרק זמן שתקבע; החלטת הוועדה לבדיקת ספקים כאמור תתקבל, לכל המאוחר, בתוך 25 ימי עסקים ממועד העברת החלטת הגוף הציבורי לוועדה לבדיקת ספקים.

(כ) חומרים שהונחו בפני הוועדה, פרוטוקולים והחלטות הממונה והוועדה לבדיקת ספקים יהיו חסויים בפני כל אדם וגילויים יהיה אסור, אלא לפי הוראות חוק זה.

(כא) על אף האמור בסעיף קטן (יח), הממונה רשאי למסור פרוטוקול או החלטה של הוועדה לבדיקת ספקים רק לאותם גורמים שהחלטה או הפרוטוקול דרושים להם לצורך מילוי תפקידם.

(כב) חומרים שהונחו בפני הוועדה, פרוטוקולים והחלטות הוועדה לא ישמשו ראיה בהליך משפטי או הליך מעין שיפוטי.

(כג) הוראות חוק זה יחולו אף על התקשרויות קיימות של גופים ציבוריים שמועד תחילתן קדם למועד כניסתו לתוקף של חוק זה, ואולם, על אף האמור בסעיף קטן (יד), הפסקת התקשרות כאמור תיעשה בתנאים הבאים:

(1) נותרה תקופת התקשרות בת יותר מתשעה חודשים; לעניין זה, "תקופת התקשרות" – למעט תקופת התקשרות אפשרית לפי זכות ברירה להארכת ההתקשרות;

(2) הגוף הציבורי לא יחלט ערבות או יפעיל כנגד הספק תרופות לפי ההסכם, למעט החלטה על הפסקת ההתקשרות;

(3) הפסקת ההתקשרות לפי סעיף זה לא תיחשב הפרת חוזה ולא תניב סעדים לפי חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970 למעט סעד לפי סעיף 9 לחוק, ובכפוף לסעיף 2 לחוק עשיית עושר ולא במשפט;

(4) לעניין התקשרות של הקצאת מקרקעי ישראל, הוראות סעיף זה יחולו על הקצאות בהן טרם התקבל היתר לבנייה במקרקעין.

(כד) תוקם ועדה לבדיקת ספקים, ואלה חבריה:

(1) עובד בכיר באגף החשב הכללי שימנה החשב הכללי, והוא יהיה יושב ראש הוועדה;

- (2) היועץ המשפטי של משרד האוצר או נציגו ;
- (3) עובד בכיר נוסף באגף החשב הכללי, שימנה החשב הכללי ;
- (4) אחד מאלה :

(א) לעניין החלטות כאמור בסעיף קטן (יז) שעניינן התקשרות של חברה ממשלתית - עובד רשות החברות הממשלתיות שימנה מנהל רשות החברות הממשלתיות ;

(ב) לעניין החלטות כאמור בסעיף קטן (ג) ולעניין החלטות כאמור בסעיף קטן (יז) שעניינן התקשרות של רשות מקומית - עובד משרד הפנים שימנה המנהל הכללי של משרד הפנים.

(ג) לעניין החלטות שעניינן התקשרויות להקצאת זכויות במקרקעי ישראל - עובד רשות מקרקעי ישראל שימנה מנהל רשות מקרקעי ישראל.

(כה) המניין החוקי בישיבת הוועדה לבדיקת ספקים הוא רוב חבריה ובהם יושב ראש הוועדה והיועץ המשפטי של משרד האוצר או נציגו.

(כו) החלטות הוועדה לבדיקת ספקים יתקבלו ברוב קולות של חברי הוועדה המשתתפים בהצבעה ; היו הקולות שקולים, יכריע קולו של יושב ראש הוועדה.

(כז) הוועדה באישור הממונה תקבע את דרכי עבודתה וסדרי דיוניה אם לא נקבעו לפי חוק זה.

(כח) שר האוצר רשאי, בצו, לשנות את התוספת השנייה ובכלל זה לקבוע מועדי תחילה ותוקף של תחולה ותחומים, וכן להגביל את הדרישה לתחומים מסוימים בהיקף התקשרות מסוים, או בכל תנאי רלוונטי אחר.

(כט) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מסמכותה של רשות מקרקעי ישראל לאשר הסכמות בין התאגיד המלווה בחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 או בעלי זכויות המוגדרים כקונה כהגדרתו בחוק המכר (דירות), התשל"ג-1973, לבין הספק שהוחלט לפי סעיף קטן יד' להפסיק את ההתקשרות איתו, לעניין הסבת ההתקשרות לגורם אחר, וזאת לצורך השלמת ביצוע ההתקשרות.

- תיקון כותרת 2. בתוספת לחוק, במקום הכותרת "תוספת" יבוא "תוספת ראשונה"
- הוספת תוספת שנייה 3. אחרי התוספת הראשונה לחוק יבוא:

"תוספת שנייה"

(סעיף __)

- (1) ביצוע או ניהול של עבודות הנדסה בנאיות, כהגדרתן בחוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשכ"ט-1969;
- (2) שירותי אבטחה ושמירה;
- (3) הסעות;
- (4) טיפול בפסולת;
- (5) הקצאת מקרקעי ישראל שהתקיימו בה אחד מאלה:
- (א) מספר יחידות הדיר הכלולות בה עולה על 4 יחידות דיר;
- (ב) גודל המקרקעין עולה על חצי זונם ובלבד שההתקשרות אינה להקצאת יחידת דיר אחת;
- (ג) שווי ההתקשרות עולה על 5,000,000 ש"ח, ובלבד שההתקשרות אינה להקצאת יחידת דיר אחת.
- (6) הקצאה של מקרקעי רשות מקומית או של תאגיד שהוקם על ידי חיקוק למעט הקצאה של יחידת דיר בודדת."

- תיקון חוק בתי המשפט 4. בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, בתוספת הראשונה, בסופה יבוא – לעניינים מנהליים

"69. החלטה של רשות לפי חוק עסקאות גופים ציבוריים, התשל"ו-1976."

ד ב ר י ה ס ב ר

כללי היקף העסקאות המבוצעות על-ידי ממשלת ישראל וגופים ציבוריים נוספים במסגרת הרכש הציבורי והקצאת מקרקעי ישראל או מקרקעי רשות מקומית או תאגיד שהוקם על ידי חיקוק, לצרכים ציבוריים, תעסוקתיים, מסחריים ופרטיים מוערך במעל ל- 120 מיליארד שקל בשנה. עסקאות אלו מתבצעות במגוון רחב של תחומים, והן מהוות מרכיב משמעותי במכלול הפעילות המסחרית והעסקית במשק הישראלי. האסדרה החוקית של עסקאות אלה היא בעיקרה באמצעות חוק עסקאות גופים ציבוריים, התשל"ו-1976, וכן חובת המכרזים, התשנ"ב-1992 (להלן - חוק חובת המכרזים), והתקנות שהותקנו מכוחו. בכל הנוגע להקצאת המקרקעין חלות גם החלטות מועצת מקרקעי ישראל. הוראות אלו נועדו לוודא כי הפעילות הכלכלית של הגופים הציבוריים תיעשה באופן יעיל, שקוף, העושה שימוש מיטבי ומושכל במשאבים ציבוריים, תוך שמירה על טוהר המידות ועל עיקרון השוויון. בהתאם להוראות הדין הרלוונטיות בכל גוף ציבורי ישנה ועדת מכרזים, אשר תפקידה לאשר התקשרויות לביצוע העסקה של הגוף, כאשר ברשויות מקומיות ממליצה ועדת המכרזים לראש הרשות על אישור התקשרויות כאמור.

כל עסק הפועל בישראל יכול להיות צד לעסקה עם גוף ציבורי, ללא צורך ברישום מקדמי, למעט

⁴ ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשפ"ד, עמ' 1491.

בעסקאות עם מערכת הביטחון, כאשר הבחינה של התאמת הספק לצרכי הגוף הציבורי נעשית על ידי ועדת המכרזים במסגרת הליך הרכש הספציפי. מצב זה נועד לעודד תחרות ומגוון רחב ככל הניתן של ספקים הנותנים שירותים לממשלה. הנחת המוצא היא שעידוד תחרות וגיוון של ספקים היא ערובה לשמירה על מנהל תקין, וליעילות בעבודת גופים ציבוריים, וכן תנאי הכרחי להפקת תועלת כלכלית מרבית ביחס למשאב הציבורי. בעת אישור התקשרות או בעת עריכת מכרז לועדות מכרזים סמכות לבחון מגוון רחב של שיקולים ביחס לספקים פוטנציאליים; בין היתר מוסמכת ועדת מכרזים של גוף ציבורי לבחון, בכפוף להוראות הדין, את ניסיון העבר של הספק, את איכות הצעתו, וכן קיומו של עבר פלילי רלוונטי, בכפוף להוראות חוק המידע הפלילי ותקנות השבים, התשע"ט-2019 (להלן – חוק המידע הפלילי), וליתר הוראות הדין.

למרות האמור לעיל, בהתאם לנתונים שהוצגו על ידי משטרת ישראל, קיימת בישראל תופעה של מעורבות ואף השתלטות גורמי פשיעה על מכרזים בתחומים שונים של גופים ציבוריים ובכלל כך בשלטון המקומי ובפרט ביישובי החברה הערבית. בנוסף לכך, בשנים האחרונות זוהתה מעורבות הולכת וגוברת של גורמי פשיעה הן במכרזי תשתיות של מדינת ישראל, והן בתחום המקרקעין.

ההשפעה הפלילית במכרזי מדינה עשויה למצוא ביטוי במספר דרכים. ראשית, מעורבות זאת מהווה מנוף כלכלי משמעותי עבור הגורמים העבריינים תוך פגיעה בביטחון האישי ובמשילות. שנית, מעורבות זו אף פוגעת בזכותם של גורמים נורמטיביים להתמודד ולזכות במכרזים, שכן מציעים פוטנציאליים וקבלי משנה נרתעים או מורתעים אקטיבית מהשתתפות בהליכים ועסקאות שמזוהים עם מעורבות עבריינית ועל כן מתקיימת פגיעה בעקרונות של צדק חלוקתי, שוויון והליך תחרותי הוגן וכן פגיעה בהכנסות הגוף הציבורי. שלישית, התנהלות גורמי הפשיעה גורמת לתשלום ביתר עקב ניפוח עלויות הפרויקטים, ולעתים לאיכות ביצוע ירודה שאינה עומדת ברף הבטיחות הנדרש. רביעית, מעורבות זו גורמת עבירות משמעותיות נוספות בדמות אלימות, סחיטה, הלבנת הון, פעילות שוק אפור ומאבקי שליטה בין גורמי פשיעה המבקשים לשלוט בתחומי המכרזים. חמישית, במקרים מסוימים, מעורבותם של גורמים עבריינים במכרזי מדינה מאפשרת לגורמי הפשיעה דריסת רגל בגופים השמורים ביותר במדינת ישראל. שישית, תופעה זו מערערת את אמון הציבור בשלטון החוק ובמוסדות המדינה, ומביאה לפגיעה מהותית באינטרס הציבורי בניהול תקין של משאבי הציבור.

כמו כן, היבטים אלו מקבלים משנה תוקף בתחום הקצאת מקרקעי ישראל, וזאת לנוכח העלות הגבוהה של נכסי מקרקעין, האפשרות לשמירת ערכם לאורך זמן והיכולת לרכושם באופן ישיר באמצעות מכרז פומבי, גם על ידי אנשים פרטיים, אשר הופכים את תחום המקרקעין לאטרקטיבי במיוחד לגורמים המעורבים בפשיעה מאורגנת העושים בו שימוש לרעה. חדירה זו של גורמי פשיעה חמורה ומאורגנת מתבצעת לעיתים באופן ישיר, ולעיתים באמצעות חברות קש, שליטה עקיפה, איומים, סחיטה או הצגת מראית עין של פעילות עסקית לגיטימית. מעורבות זו נועדה להוות מנוף כלכלי משמעותי לארגוני פשיעה, תוך ניצול משאבי הציבור להלבנת הון, גביית דמי חסות, סחיטה, ניפוח עלויות ולעיתים ביצוע פרויקטים ברמה מקצועית ובטיחותית ירודה, כפי שהוזכר לעיל. יודגש כי מעבר להיקף העסקאות המתבצעות על-ידי רשות מקרקעי ישראל (להלן – רמ"י) באופן ישיר, חדירתם של גורמי פשיעה משפיעה על כלל הפעילות הכלכלית הנלווית להקצאות אלו ולמימושן בפועל – ובכלל זאת התקשרויות עם קבלני ביצוע, ספקי שירותים, מתכננים, נותני שירותים פיננסיים וגופים עסקיים נוספים. בכך, המכרזים שמנהלת רמ"י יוצרים מנוף כלכלי רחב היקף, והשפעתם חורגת מן ההקצאה עצמה ומשתרעת על שווקים נרחבים בכלכלה הישראלית.

בהתאם למתואר, במצב החוקי כיום ישנו פער בין היקף ההשפעה הכלכלית של מכרזי המדינה, על כלל גופיה הציבוריים, לבין הכלים המוגבלים הנתונים כיום בידי ועדות המכרזים של גופים אלו לצורך מניעת מעורבות של גורמי פשיעה אשר פועלים באופן מאורגן, ויכולים להתאים את עצמם ואת המבנה התאגידי שלהם לדרישות הפורמליות של הליכי הרכש והקצאת מקרקעי ישראל, ובכך לעקוף את המנגנונים הקיימים למניעת השתתפותם.

על כן, מוצע במסגרת הצעת חוק זו, להסמיך במשרד האוצר ממונה, אשר יוכל למנוע מספקים להתקשר בחוזה לביצוע עסקה עם גופים ציבוריים. פסילה כאמור תיעשה על בסיס חוות דעת שתועבר על ידי משטרת ישראל, שמהווה ראייה מנהלית רלוונטית לעניין זה, בהחלטה של וועדה ייעודית שתוקם לצורך כך ובאישור החשב הכללי.

יודגש כי לעניין מקרקעי ישראל נקבעו הוראות ייחודיות, כך, שבין היתר, ההוראות חלות רק על התקשרויות להקצאת מקרקעי ישראל למטרות בעלות אופי כלכלי-עסקי, ולא על הקצאות לצרכים פרטיים גרידא – כגון הקצאת קרקע ליחידת דיור בודדת לטובת מגורי הרוכש ומשפחתו כדוגמת "בנה ביתך". על רקע זה, מוצע כי תחולת החוק תחול רק על התקשרויות להקצאת מקרקעין שבהן מתקיים אחד מהתבחינים המפורטים בהצעת החוק, אשר משקפים פעילות כלכלית-עסקית מהותית. פעילות מסוג זה, בשל היותה כרוכה בהיקפים כספיים גבוהים ובאינטרסים כלכליים משמעותיים, מועדת במיוחד לניסיונות השפעה וניצול מצד גורמי פשיעה מאורגנת.

חשוב לציין כי הצעה זו משתלבת במדיניות הממשלה למאבק בפשיעה מאורגנת, ומהווה צעד משלים להסדרים שקודמו בהתאם למדיניות הממשלה, ובהם: תיקון מס' 8 לחוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשפ"ד–2024, אשר העניק לרשם הקבלנים סמכויות מורחבות לסירוב או לביטול רישום של קבלנים הקשורים לגורמי פשיעה; קידום אסדרת משק הפסולת ומאבק בהון השחור במשק זה; פסילת קבלנים המעורבים בפשיעה מאורגנת במסגרת הוועדה הבין משרדית לקביעת סדרי מסירת עבודות הממשלה לקבלנים, ועוד צעדים נוספים. מכאן, שההסדר המוצע מקדם את בנייתו של רצף רגולטורי מקיף, המתמודד עם תופעת חדירתם של גורמים עבריינים למוקדי השפעה כלכלית במשק. כמו כן, על פי המלצות צוות המנכ"לים לטיפול באתגר הפשיעה והאלימות בחברה הערבית שפורסמו בחודש יולי 2020, ותוכניות הפעולה שנגזרו מהן, הטיפול במגזר השלטון המקומי מחייב נטילת סמכויות ומעורבות גבוהה יותר של השלטון המרכזי במרכזי השלטון המקומי. בהתאם, מוצע כי במסגרת הגופים הציבוריים עליהם החוק יחול, יכללו גם רשויות מקומיות.

סעיף 1 לתיקון המוצע מוצע לתקן את חוק עסקאות גופים ציבוריים, התשל"ו-1976 (להלן – **חוק עסקאות גופים ציבוריים או החוק**) שעליו ממונה שר האוצר. החוק מגדיר תנאים לביצוע התקשרויות עבור גופים ציבוריים. התיקון המוצע קובע כי עסקה של המדינה עם ספק תהיה מותנית בכך שאין מניעה להקשר עימו בשל פגיעה אפשרית בביטחון ושלוש הציבור, ובהתאם לשיקולים המובאים בתיקון המוצע. תקנה 6 לתקנות חובת מכרזים, התשנ"ג-1993 (להלן – **תקנות חובת מכרזים**) מפנה לחוק עסקאות גופים ציבוריים כך שתיקוני החקיקה המוצעים ישפיעו באופן ישיר על התנאים של כל המכרזים המפורסמים בהתאם להוראות תקנות חובת המכרזים.

לסעיף קטן (א) מוצע לקבוע הגדרות הנדרשות לצורך הוראות התיקון המוצע, לרבות הגדרת רשימת הגופים הציבוריים שכפופים להוראות החוק באופן רחב תוך התייחסות לגופים אשר בפעילותם נהנים מכספי ציבור, וכן קביעה כי הממונה בהתאם להוראות החוק הוא החשב הכללי במשרד האוצר אשר הוא הגורם הממשלתי המרכזי אשר מלווה את תחום ההתקשרות והמכרזים בממשלה, ולו המומחיות הרלוונטית ביותר לעניין.

לסעיף קטן (ב) מוצע לקבוע כי גוף ציבורי לא יתקשר בחוזה או במכרז עם ספק בעסקה למכירת נכס או למתן שירות, אלא אם כן קבע הממונה כי קיימת מניעה לגוף ציבורי אם נוכח מי שמייצג את הגוף הציבורי באותה עסקה כי ניתנה לגבי הספק החלטה שלפיה קיימת מניעה לגוף ציבורי להתקשר עם הספק מטעמים של שלום הציבור וביטחונו.

לסעיף קטן (ג) מוצע לקבוע כי מי החלטה על איסור התקשרות של גוף ציבורי עם ספק תתקבל על ידי הוועדה לבדיקת ספקים, באישור הממונה, לאחר ששוכנעה, על בסיס המלצה בכתב ממשטרת ישראל, כי הספק או גורמים הקשורים לספק מעורבים במעשים העלולים לגרום לפגיעה בשלום הציבור וביטחונו, בהתחשב ברשימת השיקולים המפורטים בחוק. השיקולים המפורטים נועדו לאזן בין תכליות

של שמירה מנהל תקין, הגנה אל האינטרס הציבורי, ומניעת פגיעה בליבת העשייה של הגופים הציבוריים. **לסעיף קטן (ד)** מוצע לקבוע כי החלטה על איסור התקשרות עם ספק שתקבל לאחר עריכת שימוע לאותו ספק, וכן לקבוע כי הספק יקבל הודעה על ההחלטה הסופית בעניינו, ככל שהתקיים עבורו שימוע. ככל שלא התקיים לו שימוע, ולא נפגעה זכות שלו, אזי אין צורך ליידע אותו על עצם קיומו של מידע לגביו.

לסעיף קטן (ה) מוצע לקבוע כי החלטה כי יש מניעה להתקשר עם ספק תעמוד בתוקפה לתקופה של שלוש שנים מיום קבלת ההחלטה, או לתקופה קצרה יותר שתיקבע בהחלטה.

לסעיפים קטנים (ו)-(ח) מוצע לקבוע כי מי שמעוניין להתקשר עם גוף ציבורי, יידרש לפנות לממונה על מנת לאשר לו להעביר לגוף הציבורי אישור על כך שאין מניעה לגוף הציבורי להתקשר עימו. ככל שאותו ספק התקשר עם ספק משנה מרכזי, יידרש גם ספק המשנה המרכזי לפנות אל הממונה בבקשה כאמור. הממונה ייתן למי שיפנה אליו אסמכתה המעידה כי הספק פנה אליו ובמקביל יעביר את המידע ישירות לגוף הציבורי. מנגנון זה אינו יוצר רשימה שרק מי שנמצא בה יכול להתקשר עם גופים ציבוריים, אלא דורשת לוודא כי ספק מסוים לא הוגדר ככזה שיש מניעה להתקשר עימו.

לסעיף קטן (ט) בנוסף לנורמה הקובעת איסור על התקשרות עם ספק אשר הממונה קבע כי יש מניעה להתקשר איתו, מוצע לקבוע כי במהלך כל שנה קלנדרית, תיערך בדיקה נוספת שספק של גוף ציבורי לא הוכרז כמי שיש מניעה להתקשר עימו, וזאת ובתוך פרק זמן של יעלה על 30 ימים מתחילת השנה.

לסעיף קטן (י) מוצע לקבוע כי הממונה ישיב לבקשה למתן אישור כאמור בתוך 48 שעות ממועד שהועבר עליו הבקשה.

לסעיף קטן (יא) בנוסף, לחובת הספק לפעול להעברת המידע באופן ישיר בין הממונה לגוף הציבורי, מוצע לעגן את סמכות הגוף הציבורי, בהודעה לספק, לערוך בדיקה מול הממונה על קיומה של מניעה להתקשרות עם ספק או ספק משנה מרכזי של הספק הגוף.

לסעיפים קטנים (יב) ו-(יג) נוכח כך שמשדד הביטחון פועל בהתאם לתקנות חובת המכרזים (התקשרויות מערכת הבטחון), התשנ"ג-1993 ומנהל רשימות ספקים בהתאם להוראות הדין הרלוונטיות, החלטה לפיה יש מניעה להתקשר עם ספק תשלח למשרד הביטחון על מנת שיגרע את הספק מרשימת הספקי שלו, וזאת ככל שהוא מצוי ברשימה. לאור ייחודו של משרד הביטחון, ואופיים של חלק גדול מההתקשרויות שלו, מוצע כי ההחלטה הסופית על הפסקת התקשרות קיימת עם ספק שנקבע כי יש מניעה מלהתקשר איתו תהיה של המשרד, לא מעורבות של הוועדה לאישור ספקים.

לסעיף קטן (יד) נוכח הצורך של הממונה לקבל בקשות של ספקים להעברת מידע לגופים ציבוריים וכן פניות של גופים ציבוריים לצורך בירור על ספקים וספקי משנה, וכן הכוונה כי הליך זה ייעשה בתצורה דיגיטלית, דבר אשר גורר עדכונים ושינויים באופן תכוף נוכח עדכונים ושינויים בכלים הטכנולוגיים, מוצע לקבוע כי הממונה יוכל לקבוע כללים לגבי אופן הפניה אליו ואופן קבלת המידע ואישר על פניה אליו. מוצע לקבוע כי כללים אלו יפורסמו אתר האינטרנט של משרד האוצר.

לסעיף קטן (טו) מוצע להדגיש כי הסמכות של הממונה לקבוע כי ישנה מניעה לגוף ציבורי להתקשר עם ספק אינה גורעת מסמכות הגוף הציבורי להחליט להימנע מלהתקשר עם ספק מכל עילה על פי דין. יודגש כי פסילת הממונה נעשית במקרים ייחודיים של קשר לארגוני פשיעה ואילו שיקול הדעת של ועדות המכרזים הוא באופן טבעי רחב יותר.

לסעיף קטן (טז) מוצע לקבוע כי אם גוף ציבורי נוכח במהלך תקופת התקשרות עם ספק כי אין בידי הספק או קבלן משנה של הספק אסמכתה בתוקף הגוף הציבורי יפסיק את ההתקשרות בהקדם האפשרי בתוך תקופה שעליה יחליט, אלא אם כן יחליט, מנימוקים שיירשמו, כי מתקיימות נסיבות חריגות לאי הפסקת ההתקשרות בהקדם האפשרי. במקרה של הפסקת התקשרות כאמור יחולו על ההתקשרות ההסדרים לפי דין או ההסכם החלים במקרה של הפסקת התקשרות. הפסקת ההתקשרות לפי סעיף זה לא תיחשב הפרת חוזה ולא תניב סעדים לפי חוק החוזים (תרופות בשל הפרת חוזה), התשל"א-1970

למעט סעד לפי סעיף 9 לחוק, ובכפוף לסעיף 2 לחוק עשיית עושר ולא במשפט, תשל"ט-1979. הוראה זו קובעת תנאי בהסכמים של גופים ציבוריים שלפיו אם יתברר שיש מניעה מלהתקשר עם הספק בשל שיקולים של פגיעה בשלום הציבור ובטחונו, יפסיק הגוף הציבורי את ההתקשרות, ולמעט במקרים שבהם יעמדו לספק טענות מכוח חוק עשיית עושר ובמשפט, תשל"ט-1979, לא יישא בתשלום לספק. בנוסף בהתאם למוצע, רשאי הגוף הציבורי, במקרים חריגים, לאפשר לגוף הציבורי להמשיך התקשרויות מהשיקולים שיפורטו להלן. יחד עם זאת, הוועדה לבדיקת ספקים תהווה מנגנון מבקר על הגוף הציבורי.

לסעיף קטן (יז) מוצע לקבוע כי לעניין התקשרות להקצאת מקרקעי ישראל סעיף קטן (יב) עד (יד) יחולו, בשינויים המחוייבים, וזאת רק במהלך תקופת הבנייה. זאת, לנוכח מאפייניה הייחודיים של עסקה להקצאת זכויות מקרקעין, השונים מעסקאות רכש, במובן זה שרשות מקרקעי ישראל מוכרת או מעניקה זכויות במקרקעין לתקופות של עשרות שנים, כאשר פעמים רבות, בד בבד עם הליך הבנייה, הספק מוכר זכויותיו במקרקעין לגורמים פרטיים נוספים, ולאחר גמר הליך הבנייה, נדרש להשלים את הליך רישום והעברת הזכויות על שם הרוכשים החדשים. על כן, כדי לצמצם התקשרויות של המדינה ומוסדותיה עם גורמי פשיעה, וזאת תוך מתן התייחסות למערך ההתקשרויות שבין הפרטים בשוק החופשי, מוצע כי תחולת ההוראות שלעיל תוגבל לפרק הזמן שבו מתקיימות פעילות בפועל מטעם הספק, קרי תקופת הבנייה בלבד. הגבלה זו תואמת את הנהוג במרבית חוזי רמ"י, בהם מוטלות מגבלות ותנאים החלים על רוכש הזכויות למשך תקופת הבנייה. בשלב זה, משהסתיימה הבנייה, חדל הספק מלהיות צד מעורב בפריקט, וכל שנותר הוא הליך טכני להשלמת רישום הזכויות על שם הרוכשים.

לסעיף קטן (יח) במסגרת ההחלטה לא להפסיק את ההתקשרות, הגוף הציבורי ישקול את השיקולים הבאים: החשש לפגיעה אפשרית בהתקשרות כתוצאה מהזיקה בין הספק לגורמי פשיעה; החשש לפגיעה במנהל ציבורי תקין ובאינטרסים ציבוריים כתוצאה מהמשך ההתקשרות; הפגיעה בתפקוד הגוף הציבורי וביכולתו לבצע את תפקידו ולשמר שירות תקין לאזרח כתוצאה מהפסקת ההתקשרות וכן העלויות שייגרמו לגוף הציבורי כתוצאה מהפסקת ההתקשרות.

לסעיף קטן (יט) מוצע לקבוע כי גוף ציבורי שהחליט לא להפסיק התקשרות עם ספק כאמור בסעיף קטן (יז) או שהחליט להפסיק את ההתקשרות בפרק זמן העולה על שישה חודשים, יעביר את החלטתו ונימוקיו לוועדה לבדיקת ספקים בסמוך לקבלת ההחלטה. הוועדה לבדיקת ספקים תהיה רשאית לבחון את החלטת הגוף הציבורי בהתאם לשיקולים בסעיף קטן (יח), ותהיה רשאית להורות לגוף הציבורי לבחון את החלטתו מחדש או להפסיק את ההתקשרות בתוך פרק זמן שתקבע, זאת על מנת לפקח על החלטתו של הגוף הציבורי ולעמוד בתכליות התיקון המוצע. החלטת הוועדה לבדיקת ספקים כאמור תתקבל, לכל המאוחר, תוך 25 ימי עסקים ממועד העברת ההחלטה של הגוף הציבורי לוועדה לבדיקת ספקים.

לסעיפים קטנים (כ) עד (כב) מוצע לקבוע כי על אף האמור בכל דין, פרוטוקולים של החלטות הממונה והוועדה לבדיקת ספקים יהיו חסויים וגילויים יהיה אסור, למעט חשיפת המסמכים על ידי הממונה לגורמים שההחלטה הוא הפרוטוקולים דרושים להם לצורך מילוי תפקידם. כמו כן מוצע לקבוע כי החלטות הוועדה לא יישמשו ראיה בהליך משפטי או מעין שיפוטי.

לסעיף קטן (כג) מוצע לקבוע כי הוראות התיקון המוצע יחולו אף על התקשרויות קיימות של גופים ציבוריים שמועד תחילתן קדם למועד כניסתו לתוקף של תיקון זה. עם זאת, נוכח השוני שקיים בין החלת החוק על הסכמים קיימים שנכרתו לפני כניסת החוק לתוקף לבין הסכמים שייכרתו לאחר כניסתו לתוקף, הפסקת התקשרות במקרים אלו תיעשה בתנאים הבאים: תקופת ההתקשרות הנוטרת, למעט תקופת התקשרות אפשרית לפי זכות ברירה להארכת ההתקשרות, הינה בת יותר מתשעה חודשים; הגוף הציבורי לא יחלט ערבות או יפעיל כנגד הספק תרופות בשל הפרת ההסכם, למעט החלטה על הפסקת ההתקשרות; הפסקת התקשרות כאמור לא תזכה את הספק בכל סעד לפי הסכם או לפי דין, אך זאת מבלי לגרוע מהוראות חוק עשיית עושר ולא במשפט וכן מסעד העומד לספק לפי דין או הסכם

לפיצויים שנועדו להשיב את הספק למצבו אלמלא נכרת הסכם ההתקשרות.

בנוסף, מוצע לקבוע כי לעניין התקשרות של הקצאת מקרקעי ישראל, הוראת סעיף זו תחול רק על התקשרויות קיימות שבהן טרם התקבל היתר בנייה במקרקעין. זאת, בשים לב לכך שבעסקאות מסוג זה כאמור, ההתקשרות אינה מתקיימת בבלעדיות בין רשות מקרקעי ישראל לבין בעל הזכויות, אלא מערבת צדדים שלישיים נוספים – ובראשם התאגיד המלווה, ככל שקיים, ורוכשי הדירות העתידיים. צדדים אלה עלולים להיות חשופים לנזקים בשל החלטה בדבר פסילת הספק והפסקת ההתקשרות עמו, ולכן יש להימנע מיצירת חשיפה לסיכון של הצדדים השונים להתקשרות, כאשר ההתקשרות נמצאת בשלב מתקדם ומבלי שהמנגנון המוצע בהצעת החוק היה ידוע לרוכשים עת בחרו להתקשר עם היום.

לסעיף קטן (כד) מוצע לקבוע את הרכב הוועדה לבדיקת ספקים (להלן – **הוועדה**). חברי הוועדה לעניין החלטה בדבר מניעה של ספק להתקשר עם גוף ציבורי, יהיו עובד בכיר באגף החשב הכללי במשרד האוצר שיחיה יו"ר הוועדה, היועץ המשפטי של משרד האוצר או נציגו ועובד בכיר נוסף באגף החשב הכללי. בנוסף, בהחלטות הנוגעות להתקשרויות קונקרטיות של רשות מקומית, חברה ממשלתית או רשות מקרקעי ישראל, כאמור בסעיף קטן (יד) המוצע, יצטרף לנציגי משרד האוצר כאמור נציג של משרד הפנים, רשות החברות הממשלתיות או רשות מקרקעי ישראל (בהתאמה), כך שבהתאם לאופי החלטה, הוועדה תהיה בעלת הרכב מתחלף של חברים, זאת, באופן שיבטיח כי הגורמים בעלי המומחיות הנוגעים לאופי ההתקשרות ישתתפו בדיוני הוועדה הרלוונטיים.

לסעיפים קטנים (כה) עד (כז) מוצע לקבוע את סדרי עבודת הוועדה, על מנת להבטיח את תקינות עבודתה, ובין השאר: המניין הנדרש המזערי לכינוס ישיבות הוועדה ולקבלת החלטות תקפות, יהיה רוב חבריה ובהם יושב ראש הוועדה והיועץ המשפטי של משרד האוצר או נציגו; החלטות הוועדה יתקבלו ברוב קולות החברים המשתתפים בישיבה ואם יהיו הקולות שקולים – יכריע קולו של יושב ראש הוועדה; קביעת סדרי עבודת הוועדה בידי הוועדה ובאישור הממונה בכל נושא שלא הוסדר בחוק.

לסעיף קטן (כח) התוספת השניה קובעת את רשימת התחומים בהם ספקים נדרשים לפעול בהתאם להוראות החוק. מוצע לקבוע כי לשר האוצר תהיה הסמכות לשנות את התוספת, וזאת נוכח כך שמטבעה פשיעה מאורגנת מסוגלת לעבור בין תחום פעילות אחד למשנהו, ועל מנת שהגוף המנהלי יוכל להגיב בקבוע זמן יחסית מהירים.

לסעיף קטן (כט) מוצע לקבוע כי אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מסמכותה של רשות מקרקעי ישראל להסב התקשרות בעניין הקצאת מקרקעי ישראל, עם ספק שנפסל לפי הוראות החוק, לגורם אחר, וזאת בתיאום עם התאגיד המלווה או עם רוכשי הדירות, לפי העניין. בעסקאות מסוג זה כאמור ההתקשרות אינה מתקיימת בבלעדיות בין רשות מקרקעי ישראל לבין בעל הזכויות, אלא מערבת צדדים שלישיים נוספים, כאשר לעיתים קרובות, הספק התקשר כבר עם רוכשי דירות המוגדרים בהתאם לחוק המכר (דירות), תשל"ג-1973, ושילב תאגיד מלווה לצורך ליווי פיננסי, אשר העניק ערבויות ובטוחות בהתאם לחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974. לפיכך, ביטול ההתקשרות בשל פסילה לפי חוק זה עלול להשפיע לא רק ביזם אלא גם בצדדים שלישיים – רוכשי דירות והתאגיד המלווה בפרויקט. בהתאם לכך, ובדומה לנוהג במקרים של כשל עסקי בפרויקט (למשל, פשיטת רגל), שבהם התאגיד המלווה מביא יזם חלופי שימשיך את הפרויקט מתוך מטרה למנוע מימוש הבטוחות ולצמצם את ההשפעה ביחס לרוכשים, מוצע לעגן בחוק אפשרות דומה גם במקרה של ביטול ההתקשרות לפי החוק המוצע. כך שתתאפשר הסבת הזכויות לגורם חלופי, בתיאום עם התאגיד המלווה או רוכשי הדירות, באופן שיאפשר את השלמת הפרויקט והגנה על הצדדים השלישיים מעורבים. הסדר זה מונע את הצורך בביטול העסקה על כל המשתמע מכך, לרבות תשלום פיצויים ליזם (הספק) בגין הוצאות, כגון עלויות פיתוח המקרקעין או עלויות בנייה, כך הסדר זה ממזער פגיעה באמון השוק, מצמצם את החשיפה המשפטית והכלכלית של הצדדים המעורבים, תומך ביציבות הפיננסית של פרויקטי הבנייה ובפרט ביכולת גיוס המימון של יזמים, ומקדם את התכלית הציבורית – בנייה ומסירת דירות בפועל ושתוביל בתורה להגדלת היצע הדירות במדינה.

סעיף 2-3 מוצע לקבוע תוספת לחוק בה רשימה של התחומים בהם ספקים נדרשים לפעול בהתאם להוראות החוק, וזאת בהתאם להמלצת גורמי האכיפה הרלוונטיים.

במסגרת כך מוצע להחיל את הוראות החוק רק על התקשרות להקצעת מקרקעי ישראל שהתקיימו בה אחד מהתנאים הבאים: מספר היחידות הדיור שיוקמו במקרקעין עולה על 4 יחידות דיור; גודל המקרקעין עולה על חצי דונם; שווי ההתקשרות עולה על 5,000,000 ש"ח, ובלבד שההתקשרות אינה להקצאת יחידת דיור בודדת. תנאים אלו נקבעו נוכח מטרתו המרכזית של החוק, להגביל את התקשרויות המדינה עם גורמי פשיעה ולפקח על פעילות כלכלית המאופיינת בהיקפים כספיים גבוהים ובאינטרסים עסקיים משמעותיים, אשר מועדים במיוחד לניסיונות השפעה וניצול מצד גורמי פשיעה מאורגנת. זאת, תוך איוון ראוי המביא בחשבון כי אין בכוונת החוק לפגוע בזכותו הבסיסית של אדם לדיור.

בנוסף מוצע כי הוראות החוק יחולו על כל הקצאה של מקרקעי רשות מקומית או של תאגיד שהוקם על ידי חיקוק, למעט הקצאה של יחידת דיור בודדת.

סעיף 4 חוק בתי משפט לעניינים מנהליים, התש"ס-2000, מאפשר להגיש עתירה מינהלית על החלטות של רשויות המינהל המנויות בתוספת הראשונה לאותו חוק. מוצע לתקן את חוק בתי המשפט כך שעתירות על החלטות לפי חוק זה, בדגש על החלטות של הוועדה לבדיקת ספקים והממונה, יוגשו לבית המשפט לעניינים מנהליים. יצוין כי בית המשפט לעניינים מנהליים היא הערכאה הדנה בענייני מכרזים, והחלטות לפי החוק המוצע עשויות להיות קשורות במכרזים, ועל כן גם מטעם זה נראה שבית המשפט לעניינים מנהליים הוא הערכאה המתאימה לעניין זה.

מוגש על ידי שר האוצר

ג' בתמוז התשפ"ה
29 ביוני 2025